TEGO ZÖLDDOŁÓ!

Mit teszel, ha tönkremegy a mobiltelefonod? És ha elromlik a számítógéped? Évente mintegy **50 MILLIÓ TONNÁNYI ELEKTRONIKUS HULLADÉK KELETKEZIK A MÁR NEM HASZNÁLT KÉSZÜLÉKEKBŐL.** Ez a tömeg megtöltene 1 millió kamiont, amelyek egymás mögé parkolva félig körbeérnék a Földet.

EZ MEGDÖBBENTŐ MENNYISÉG. Az viszont, hogy mi történik ezzel a **VESZÉLYES ÉS MÉRGEZŐ ANYAGOKAT TARTALMAZÓ** e-hulladék tömeggel, még ennél is megdöbbentőbb!

Az eldobott elektronikus készülékeknek mindössze 25%-a kerül megfelelő helyre. Az e-hulladék egy része Európai szeméttelepein vagy szemétégetőiben végzi. Ami viszont nem **– ÉS ITT TÖBB MILLIÓ TONNÁNYI HULLADÉKRÓL VAN SZÓ –, AZZ ILLEGÁLISAN AFRIKÁBA, ILLETVE ÁZSIÁBA EXPORTÁLJÁK, ÉS OTT SZÓRJÁK KI** – egyaránt veszélyeztetve a környezetet és az ott élők egészségét.

Ghánában a gyerekek, akár már a nyolc éves korúak is, a szemétből kiválogatott számítógépeket szétszedve, a mérgező e-hulladékból próbálnak még hasznosítható alkatrészekhez jutni. Miközben védőruházat nélkül **SÚLYOS EGÉSZSÉGKÁROSODÁST SZENVEDNEK ÉS SZENVEDHETNEK A MÉRGEZŐ VEGYI ANYAGOK MIATT, MÉG A** szerencsésebb napokon is jó, ha 1 dollárt keresnek.

Az illegálisan elhelyezett e-szemét **NEM CSAK A GYEREKEK EGÉSZSÉGÉT KÁROSÍTJA, HANEM A FÖLD ÁSVÁNYI KÉSZLETEIT IS VESZÉLYEZTETI.** Pedig, ha a régi mobiltelefonjaink és a számítógépeink megfelelő helyre kerülnek, sok értékes fém újra felhasználható lenne belőlük. **A MAGASABB ÚJRAFELHASZNÁLÁSI ARÁNY RÉVÉN KEVESEBB ÁSVÁNYI ANYAG KITERMELÉSÉRE LENNE SZÜKSÉG, AZAZ KEVÉSBÉ KÁROSÍTANÁNK BOLYGÓNKAT IS.**

A WWW.MAKEITFAIR.ORG OLDALON MEGTALÁLOD, HOGY MIKÉNT TÁMOGATHATOD A MAKE IT GREENER KAMPÁNYT.

MAKE IT FAIR

"Nem tudom, miért küldik ide az eldobált elektronikus eszközöket. Vajon az európai gyerekek is számítógépeket és tévé készüléketket szerelnek szét iskola helyett, hogy pénzt keressenek?"

PAAK WESI, 17 ÉVES, GHÁNA

ELROMLOTT SZÁMÍTÓGÉPEK, VESZÉLYEZTETETT ÉLETEK

Ghána fővárosában, Accrában, a 16 éves Ibrahim Harun minden reggel hatkor az elektronikus szemetet tároló telepre indul. 12 órát tölt ezen a veszélyes helyen következő törve szét eldobott számítógépeket. Puszta kézzel húzza ki az alumíniumot és a rezet tartalmazó huzalokat, szabad tűznél melegíti fel őket, hogy a rezet kinyerje. A számítógép többi alkatrésze a folyóban végzi, vagy szétszórják a környező földeken.

A LEGJOBB NAPOKON, IBRAHIM NAGYJÁBÓL 1 DOLLÁRT KERES. "Van úgy, hogy akár egy hétig sem keresek semmit és a barátaimtól kell ennivalót kérnem"- meséli. Nyolc éves kora óta dolgozik a szeméttelepen.

Ibrahim 25 éves bátyja több mint 12 évet dolgozott a szeméttelepen, de **EGY BETEGSÉG MIATT ABBA KELLETT HAGYNIA.** "Mostanra már úgy köhög, hogy véres nyálat köp" – mondja Ibrahim. **"AZ ORVOS SZERINT ROSSZINDULATÚ DAGANATA VAN."**

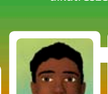

IBRAHIM

"MINCS RAJTAM VÉDŐRUHA MUNKA KÖZBEN" - mondja Ibrahim. "A kezemen és lábamon rengeteg seb van. Megvágja az összetört monitorok üvege, vagy más éles fém." "Vigyázok, amennyire csak lehet, hogy minél kevesebb füstöt lélegezzek be" – teszi hozzá. "Mégis, **GYAKRAN FÁJ A FEJEM, ÉS HAMAR ELFÁRADOK,** ha mondjuk futni kezdek. Már fociznі sem tudok úgy, mint régebben. Elfáradok és levegő után kapkodok."

MINDEZEN VESZÉLYEK ELLENÉRE IBRAHIM ÉS A HOZZÁ HASONLÓ SORSÚ FIÚK ÉLETÜKET KOCKÁZTATJÁK AZÉRT A HETI EGY DOLLÁRÉRT, AMIT A SZEMÉTTELEPEN KERESNEK. Ibrahim munkájával hozzájárul hugának iskoláztatásához: **DE VALAMI IBRAHIM ÁLMODIK.** Egy nap szeretne elég pénzt keresni ahhoz, hogy szerszámot szerezzen, hegesztő váljon belőle, és jobb életet élhessen.

"AZ EURÓPAIAK NEM TŐRÖDNEK VELÜNK, ezért szállítják ide a szemetüket" – véli Ibrahim. "Az európaiak akár **KÖNYVEKET IS KÜLDHETNÉNEK IDE, HASZNÁLHATATLAN, EGÉSZSÉGKÁROSÍTÓ SZÁMÍTÓGÉPEK HELYETT."**

"Többféle kockázatnak vagyunk itt kitéve: Az égő kábelek füstje veszélyes. Ettől betegedett meg a bátyám is" - mondja Ibrahim.

IT TÉNYEK

2007-BEN TÖBB, MINT 1, 1 MILLIÁRD MOBILTELEFONT ÉS 250 MILLIÓ SZÁMÍTÓGÉPET ADTAK EL A VILÁGON. EZ AZ ÓRIÁSI ELADÁSI SZÁM NÉHÁNY ÉVEN BELÜL HATALMAS MENNYISÉGŰ SZEMETET JELENT MAJD.

EURÓPÁBAN ÁTLAGOSAN MINDENKI 15 KG E-SZEMETET DOB KI ÉVENTE.

ÉVENTE 20 – 50 MILLIÓ TONNA TÖMEGŰ E-HULLADÉKOT DOBNAK KI VILÁGSZERTE.

EURÓPÁBAN AZ ÉVI 8,7 MILLIÓ TONNÁNYI ELEKTRONIKUS HULLADÉKNAK MINDŐSSZE 25%-ÁT GYŰJTIK ÉS HELYEZIK EL MEGFELELŐ MÓDON – AZ E- HULLADÉK GYŰJTÉSÉT SZABÁLYOZÓ, 2005-BEN BEVEZETETT RENDELKEZÉSEK ELLENÉRE.

EGY ALIG NÉHÁNY KG SÚLYÚ SZÁMÍTÓGÉP ELŐÁLLÍTÁSÁHOZ ÁTLAGOSAN 1.500 LITER VIZET, 5.300 KWH ENERGIÁT, 240 KG FOSSZILIS ÜZEMANYAGOT ÉS 22 KG-NYI EGYÉB VEGYI ANYAGOT HASZNÁLNAK FEL. MINDEZ EGYÜTTESEN 1,8 TONNA – EGY ORRSZARVÚ SÚLYA.

EGY MOBILTELEFON ZÖLD ÉLETÚTJA

TERVEZÉS
Kevesebb nyersanyag felhasználás, több újrahasznosított fém

BÁNYÁSZAT
A bányászat környezetbarát

GYÁRTÁS
A legtöbb mérgező vegyi anyagot mellőzik.

FELHASZNÁLÁS
A termékek lecserélés helyett hosszú életüek, fejleszthetőek.

E-HULLADÉK
A termékek újrahasznosítása egyszerűbb, a vállalatok kidolgozzák az e-hulladék összegyűjtésének rendszerét. Kizárt, hogy a szeméthegyek a fejlődő országokba kerüljenek.

A városi arany nyomában

Az ember nem gondolná, hogy minden utcasarkon arany van elásva. Pedig a régi mobiltelefonok és számítógépek aranyat, platinát és egyéb értékes fémeket tartalmaznak. Ennek mértéke az egyes készülékekben igen kicsi, de együttesen csak a 2007-ben eladott többi milliónyi mobiltelefon 29 tonnányi aranyat tartalmaz. A jó hír az, hogy az arany és az egyéb értékes fém részek 95%-át újra hasznosíthatják az erre szakosodott üzemek. De ehhez az kell, hogy a használt készülékeket megfelelő helyen gyűjtsék össze és ne szállítsák el illegálisan más kontinensekre.

Nagy gond azonban az, hogy az újrahasznosítás aránya nagyon alacsony. A Nokia 2008-as nemzetközi felmérése rámutatott: az emberek mindössze 3%-a törődik mobiltelefonja újrahasznosításával. A régi készülékeknek közel felét otthon elteszik és sosem használják többet.

Ahelyett tehát, hogy Afrika és Ázsia aranykészleteit aknáznánk ki, ideje, hogy az értékes ásványi részeket megtenténk a mobiltelefonokban rejlő, saját városi aranykészletünk hasznosításával. Mindössze annyit kell tenned, hogy a már nem használt mobiloddat vissza vidd abba az üzletbe, ahol megvetted, a hozzád legközelebbi hulladékudvarba, vagy az erre kijelölt gyűjtőhelyre.

ZÖLD IT-S

Az elektronikai ipar egyre hangosabb egy új kifejezéstől : "Zöld IT". Néhány vállalat azonban azt hiszi, elegendő energiatakarékos termékekkel előállniuk ahhoz, hogy "zöld"-ek legyenek. A **makeITfair** szerint ez még nem elég zöld!

Rengeteg zöld fejlesztés van az elektronikai iparban - némelyek a toxikus anyagok csökkentését célozzák meg, míg mások az energiahatékonyságot, a hosszabb élettartamú termékeket, vagy az újrahasznosítást. Egy igazán zöld termék kulcsa azonban az lenne, ha ezeket a szempontokat a fejlesztés összehangolná, és alkalmazni tudnák mind a nyersanyag bányászat, mind a termék előállítása során.

És itt jön a Te szereped! Ha a fiatal vásárlók figyelme az igazán zöld termékek felé fordulna, az meggyőzné az elektronikai óriásokat: van igény az olyan környezetbarát termékekre, amelyek nem teszik tönkre a Földet és amelyek nem ártalmasak sem a most élők, sem a következő generációk egészségére.

A makeITfair szerint sürgős lépéseket kell tenniünk az olyan gyárrak zöldítésének érdekében, mint a Nintendo és a Microsoft. Ezek a vállalatok nem csak, hogy a Greenpeace lista legoljára állnak, de még hosszú utat kellene megtenniük ahhoz, hogy a legkeresettebb termékeikhez nyersanyagot szolgáltató bányászat is közelítsen a zöld alapelvekhez. Ha mindez csekévésre kesztet, klükkel weboldalunkra és **KÜLDJ EMAIL-T A NINTENDO ÉS MICROSOFT VEZETŐINEK MOST!** Együtt méltányosabbá tehetjük az elektronikai ipart mindenki számára, bárhol az egész világon.

ÚTIKALAUZ ZÖLDEBB ELEKTRONIKÁHOZ

Ha meg szeretnéd tudni, hogy saját mobiltelefonod, számítógéped, vagy videojátékod gyártója mennyire "zöld", nézz utána a **GREENPEACE WEBOLDALÁN:** www.greenpeace.org/international/campaigns/toxics/electronics/how-the-companies-line-up

A környezetvédelmi kampányairól ismert Greenpeace aszerint rangsorolta a vállalatokat, hogy mennyire tartják szem előtt a környezetvédelmi szempontokat. A listán leghátul a Nintendo és a Microsoft kullog. A Greenpeace a "legzöldebb" laptopokat, asztali számítógépeket, televíziókészülékeket és mobiltelefonokat is számba vette. Sajnos azonban **MÉG A LEGZÖLDEBB KIDOLGOZZÁK AZ E-HULLADÉK ÖSSZEGYŰJTÉSÉNEK RENDSZERÉT. KIZÁRT, HOGY A SZEMÉTHEGYEK A FEJLŐDŐ ORSZÁGOKBA KERÜLJENEK.**

Akkor miért nem írjuk meg a saját elektronikai készülékeinket gyártó vállalatoknak, hogy legyenek zöldebbek? **HA SOKAN GYAKORLNAK NYOMÁST RÁJUK, ELŐBB-UTÓBB KÉNYTELENEK LESZNEK FELELŐSEN MŰKÖDNI!**

A LAP HÁTOLDALÁN MEGTUDHATSZ TÖBBET MINDERRŐL →

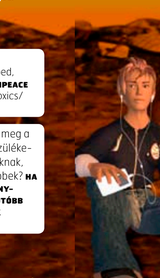

További makeITfair szórólapokat találsz az elektronikai ipar legkülönbözőbb aspektusairól és csatlakozhatsz a kampányhoz az alábbi címen:

www.makeITfair.org

MAKE IT FAIR

KÖVETKEZŐ E-MAIL AKCIÓNK:

VIDD AZ E-HULLADÉKOT A HELYI ÖNKORMÁNYZATHOZ VAGY AZ ÜZLETBE, AHOL VETTED!

HASZNÁLD MINÉL HOSSZABB IDEIG AZ EGYES KÉSZÜLÉKEKET ÉS FEJLESZD ŐKET – FŐLEG A SZÁMÍTÓGÉPET ÉS A LAPTOPOT!

SEMMIKÉPPEN SE DOBD SIMA SZEMETESBE A HASZNÁLT KÉSZÜLÉKEKET!

KAPCSOLAT:
KARAT Coalition
makeITfair campaigner
ul. Rakowiecka 39A/14
02-521 Warsaw, Poland
Tel: +48 (0) 22 628 20 03
info@karat.org.pl
www.makeitfair.org

Tudatos Vásárlók Egyesülete
1123 Budapest
Bem rakpart 30. II/19.
Tel: +36 (1) 225 81 36
tve@tve.hu

Ez a dokumentum az Európai Bizottság pénzügyi támogatásával készült. Tartalmáért a SOMO nevű szervezet felel. A dokumentumban foglaltak semmilyen körülmények között sem tekinthetőek az Európai Bizottság álláspontjának.

2009. május

KAPCSOLATOK: JUSTAIR NL